

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2004-730-0999
Dok.: BBB20651

Besvarelse af spørgsmål nr. 2 af 25. oktober 2004 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af et centralt dna-profil-register og retsplejeloven (Udvidelse af dna-profil-registerets persondel, indikationskrav ved legemsundersøgelse mv.) (L 24)

Spørgsmål:

”Ministeren bedes redegøre for indholdet i Europarådets Rekommandation om brug af dna-analyser inden for strafferetsplejen, herunder fsva. sletning, og ministeren bedes redegøre for, hvordan lovforslaget forholder sig til indholdet af rekommandationen.”

Svar:

1. Ministerkomitéen i Europarådet vedtog den 10. februar 1992 rekommandation nr. R (92) 1 om brug af dna-analyse i straffesager. Der er tale om en ikke-bindende rekommandation.

I rekommandationens punkt 3-12 anføres en række anbefalinger for udtagelse og anvendelse af dna-profiler i straffesager. I det følgende beskrives kort hovedpunkterne i rekommandationen, der vedlægges som bilag 1.

2. I rekommandationens *punkt 3 om brug af prøver og oplysninger udledt heraf* anføres det, at prøver, der er udtaget til brug for dna-analyse – og oplysninger udledt heraf – i forbindelse med efterforskning og retsforfølgning af straffesager, ikke må anvendes til andre formål. Der kan i den sammenhæng henvises til dna-profil-registerlovens § 1, stk. 1, jf. § 2, stk. 1, samt afsnit 2.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget. Som det fremgår heraf, følger det af lovens § 1, stk. 1, at dna-profil-registeret tjener som et internt arbejdsregister for politiet og kun må bruges i identifikationsøjemed, ligesom der efter § 2, stk. 1, alene må registreres oplysninger, der er af politimæssig betydning i forbindelse med personidentifikation.

Det anføres videre i punkt 3, at prøver og dna-profiler tilvejebragt i forbindelse med dna-analyse til medicinske formål ikke må anvendes i forbindelse med efterforskning og retsforfølgning af straffesager, medmindre betingelserne herfor er udtrykkeligt reguleret i national lovgivning. Som

det er beskrevet i afsnit 2.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, følger det af henvisningen til retsplejelovens kapitel 72 i dna-profil-registerlovens § 2, stk. 2, nr. 1 – der opretholdes ved lovforslagets § 1, nr. 3 – at der ikke vil kunne registreres dna-profiler på grundlag af biologisk materiale, som er udtaget i forbindelse med undersøgelse eller behandling i sundhedsvæsenets regi. Der kan i øvrigt henvises til editionsreglerne i retsplejelovens kapitel 74 for så vidt angår mulighederne for eventuelt at få udleveret materiale til brug for efterforskning af en konkret straffesag.

Af rekommandationens punkt 3 fremgår det endelig, at dna-prøver og oplysninger udledt heraf kan benyttes til forskning og statistiske formål. Sådant brug findes således acceptabel, forudsat materialet anonymiseres. Der kan i den forbindelse henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 4 (L 24) samt til afsnit 2.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

3. Det anføres i rekommandationens *punkt 4 om udtagelse af prøver til dna-analyse*, at sådanne prøver kun bør udtages under betingelser fastsat i den nationale lovgivning. Hvor lovgivningen giver adgang til udtagelse af prøve fra en sigtet person uden den pågældendes samtykke, bør dette endvidere ske under iagttagelse af proportionalitetsgrundsætningen. Der henvises i den forbindelse til retsplejelovens kapitel 72 om legemsindgreb samt til lovforslagets § 2, nr. 2, og afsnit 4.1. i de almindelige bemærkninger.

4. Af *punkt 5 om adgangen til dna-analyse* fremgår det, at dna-analyse bør være et tilgængeligt bevismiddel i alle relevante straffesager uafhængigt af lovovertrædelsens grovhed. Der kan i den forbindelse henvises til retsplejelovens kapitel 72 om legemsindgreb. Det fremgår af § 792 a, stk. 2, at blodprøve mv. kan udtages af en sigtet person, hvis der er begrundet mistanke om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, eller i en overtrædelse af straffelovens § 249, 1. led, og indgrebet endvidere må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen.

5. Det fremgår af rekommandationens *punkt 6 om akkreditering af laboratorier mv. og kvalitetskontrol med dna-analyser*, at staterne bør udarbejde en liste over akkrediterede laboratorier eller institutioner, der opfylder en række kriterier for kvalitetssikring, sikkerhed mv. Om dette spørgsmål kan der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 9 (L 24), hvoraf det bl.a. fremgår, at Retsgenetisk Afdeling ved Københavns Universitet – der foretager alle dna-analyser til brug for straffesager – er akkrediteret efter den internationale laboratoriestandard ISO 17025.

6. I *punkt 7 om databeskyttelse* anføres det, at opbevaring af prøver og brug af dna-analyse bør opfylde Europarådets standarder for databeskyttelse som fastsat i den europæiske konvention af 28. januar 1981 om beskyttelse af det enkelte menneske i forbindelse med elektronisk databe-

handling af personoplysninger samt i rekommandationer om databeskyttelse, herunder rekommandation nr. R (87) 15 vedrørende brug af personoplysninger i politiet.

Den omhandlede konvention er ratificeret af Danmark og indeholder en række grundprincipper for databeskyttelse, som de kontraherende parter er forpligtede til at gennemføre i deres nationale lovgivning og administration mv. I konventionen er således fastsat en række mere generelt formulerede bestemmelser vedrørende elektronisk behandling af personoplysninger, herunder f.eks. om at personoplysninger skal indsamles og behandles rimeligt og lovligt, at sådanne oplysninger skal lagres til bestemte og lovlige formål og ikke må anvendes på en måde, som er uforenelig med sådanne formål, og at elektroniske registre med personoplysninger skal sikres i fornødent omfang. Konventionen vedlægges som bilag 2.

Rekommendation nr. R (87) 15 indeholder en række ”basic principles” for politiets brug af personoplysninger. Der er således en række anbefalinger vedrørende bl.a. indsamling, opbevaring, brug og videregivelse af sådanne personoplysninger. Det fremgår f.eks. af rekommandationens princip 3, at politiets opbevaring af personoplysninger så vidt muligt bør begrænses til præcise data, som er nødvendige for at give politiet mulighed for at udføre deres lovlige virke inden for rammerne af national lovgivning og forpligtelser i international ret. Rekommandationen vedlægges som bilag 3.

7. Det fremgår af rekommandationens *punkt 8 om opbevaring af prøver og oplysninger udledt heraf*, at biologisk materiale udtaget fra en person til brug for dna-analyse ikke bør opbevares efter afslutningen af den konkrete straffesag, medmindre det er nødvendigt af de samme hensyn, som har begrundet udtagelsen af materialet.

Det anføres videre i punkt 8, at resultaterne af dna-analyser og oplysninger udledt heraf – det vil bl.a. sige talprofiler og analyseerklæringer - bør slettes, når det ikke længere er nødvendigt at opbevare oplysningerne af hensyn til det formål, de er indhentet til brug for. Dog bør oplysningerne fortsat kunne opbevares, hvis den pågældende person er blevet dømt for et alvorligt overgreb mod enkeltpersoners liv, integritet eller sikkerhed.

Det fremgår endvidere af punkt 8, at prøver og oplysninger udledt heraf ligeledes bør kunne opbevares i en længere periode, hvis den pågældende selv begærer det, eller hvis der er tale om ikke-personidentificeret materiale som f.eks. et sporfund. Den nationale lovgivning bør også kunne tillade opbevaring af prøver og oplysninger udledt heraf i sager om statens sikkerhed – uanset om den pågældende person ikke er blevet sigtet eller dømt for en lovovertrædelse.

Endelig anføres det i rekommandationens punkt 8, at oprettelse og anvendelse af et dna-profilregister til brug for straffesager bør være reguleret ved lov.

Visse af anbefalingerne i punkt 8 indebærer vidtrækkende konsekvenser bl.a i forhold til mulighederne for at genoptage straffesager. Derfor tog Danmark i sin tid et generelt forbehold over for rekommandationen. I den rapport om ”Etablering af et DNA-profilregister – med henblik på behandling af straffesager”, som en arbejdsgruppe nedsat af Justitsministeriet afgav i 1996, fremgår det således:

”Det danske forbehold over for rekommandation skyldes først og fremmest indvendinger imod bestemmelsen i punkt 8, hvorefter ikke blot indsamlet biologisk materiale, men også analyser og oplysninger, der er udledt heraf, som udgangspunkt skal destrueres efter endt brug. Efter punkt 8 i rekommandationen kan sådanne oplysninger således i almindelighed kun i visse nærmere angivne tilfælde opbevares og da kun inden for strikte opbevaringsfrister.

Det anførte ville blandt andet indebære, at det måske eneste eller i alt fald afgørende bevis for en tiltaltes skyld efter nogen tid skulle fjernes fra straffesagens akter. Dette ville efter Danmarks opfattelse være et alt for vidtgående krav. Under forhandlingerne om rekommandationen foreslog den danske delegation derfor, at man lod punkt 8 udgå eller omskrive. Der kunne imidlertid ikke opnås tilstrækkelig tilslutning til det danske forslag. Navnlig på den baggrund valgte Danmark at tage forbehold.

Holland, Tyskland og Norge har også taget forbehold til rekommandationens bestemmelse om opbevaring af DNA-profiler.”

Det kan tilføjes, at siden rekommandationen blev udformet i 1992, er der i de fleste europæiske lande sket en betydelig udvikling i brugen af dna-profiler både som bevismiddel i straffesager og som efterforskningsredskab i registre. I lighed med Danmark har en række lande således i dag dna-profil-registre, som indeholder oplysninger i væsentligt videre omfang, end det ville være muligt efter de retningslinier, der er skitseret i rekommandationens punkt 8. Der kan i øvrigt henvises til afsnit 3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget om dna-profil-registre i andre lande.

8. I *punkt 9 om retsprincippet ”equality of arms”* anføres det, at dna-analyse skal være lige så tilgængeligt som bevismiddel for en tiltalt og dennes forsvarer som for anklagemyndigheden. Det bemærkes, at både anklagemyndigheden og forsvareren efter de gældende regler i retsplejelovens kapitel 72 kan begære en prøve udtaget med henblik på foretagelse af en dna-analyse.

9. Rekommandationens *punkt 10-12* indeholder enkelte overordnede anbefalinger af mere teknisk karakter, bl.a. vedrørende standardiserede metoder til dna-analyse og adgangen til at lade dna-analyse foretage i andre lande.

10. Som det fremgår af gennemgangen ovenfor af hovedpunkterne i rekommandation nr. R (92), er det i realiteten en følge af rekommandationens punkt 8, at der ikke kan oprettes og bruges et dna-profil-register af nogen nævneværdig betydning for politiets muligheder for at efterforske og opklare kriminalitet. Dette var som nævnt baggrunden for, at Danmark i sin tid tog generelt forbehold over for hele rekommandationen. Siden rekommandationens tilblivelse i 1992 har et stort antal europæiske lande da også oprettet dna-profil-registre, der er mere omfattende, end det ville være foreneligt med punkt 8 i rekommandationen.